

ISH HAQI VA AHOLI DAROMADLARI: IQTISODIY RIVOJLANISHNING MUHIM OMILLARI

Maksimova Mavluda Xalimovna

Andijon shaxar 4-son texnikumi maxsus fan katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu tezisda ish haqi va aholi daromadlarining iqtisodiy mohiyati, ularning shakllanish manbalari hamda jamiyat farovonligiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, daromadlar darajasi va ijtimoiy tenglik o'rtasidagi bog'liqlik yoritiladi.

Kalit so'zlar: ish haqi, aholi daromadlari, real daromad, inflyatsiya, mehnat bozori, turmush darajasi.

Kirish.

Ish haqi va aholi daromadlari iqtisodiy rivojlanish darajasini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlardan biridir. Aholining turmush sifati, iste'mol imkoniyatlari va ijtimoiy barqarorlik darajasi daromadlar hajmi hamda ularning o'sish sur'atlariga bevosita bog'liqdir. Bozor iqtisodiyoti sharoitida ish haqi mehnat resurslarining qiymatini aks ettirib, daromadlarning asosiy manbai bo'lib xizmat qiladi.

Ish haqining mohiyati va vazifalari.

Ish haqi – xodimning mehnati uchun to'lanadigan pul mukofoti bo'lib, u mehnat unumdorligi, malaka, bozor talabi va taklifi, shuningdek, davlat tomonidan belgilanadigan eng kam ish haqi bilan belgilanadi. Ish haqining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- qayta ishlab chiqarish vazifasi;
- rag'batlantiruvchi vazifa;
- ijtimoiy himoya vazifasi.

Real ish haqi darajasi inflyatsiya ta'sirida o'zgarib boradi. Shuning uchun nominal ish haqining o'sishi real farovonlik oshishini har doim ham to'liq aks ettirmaydi.

Aholi daromadlarining tarkibi. Aholi daromadlari quyidagi manbalardan shakllanadi:

- mehnat faoliyatidan olinadigan ish haqi;
- tadbirkorlik daromadlari;
- pensiya va ijtimoiy nafaqalar;
- mulkdan olinadigan daromadlar;
- xorijdan keladigan pul o'tkazmalari.

Daromad manbalarining diversifikatsiyasi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Daromadlar va turmush darajasi. Aholi daromadlarining o'sishi ichki talabni kengaytiradi, iste'mol bozorini rivojlantiradi va iqtisodiy faollikni oshiradi. Shu bilan birga, daromadlar notekis taqsimlanganda ijtimoiy tengsizlik kuchayadi. Bu holatni kamaytirish uchun davlat tomonidan qayta taqsimlovchi soliq siyosati, ijtimoiy dasturlar va bandlikni qo'llab-quvvatlash choralarini kuchaytirish zarur.

Xulosa

Ish haqi va aholi daromadlarining barqaror o'sishi mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining muhim sharti hisoblanadi. Mehnat unumdorligini oshirish, malakali kadrlar tayyorlash va adolatli daromad taqsimotini ta'minlash orqali aholi farovonligini yanada yuksaltirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. **"Aholi daromadlari va ish haqi statistikasi."** Toshkent, 2024.
2. Karimov I.A. **O'zbekiston iqtisodiy islohotlari va ijtimoiy rivojlanish masalalari.** Toshkent: O'zbekiston, 2019.
3. Shodmonov Sh.Sh., G'ofurov U.V. **Iqtisodiyot nazariyasi.** Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.